

نگاهی به رشادت‌های ۵ خلبان شهید نیروی هوایی ارتش که همچنان گمنام مانده‌اند

قهرمانانی که تنبیه دشمن را ۲ ساعت هم به تأخیر نینداختند

شهیدحسین مقیمی

■ **احمد محمد تبریزی**

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران از روزهای پیش از شروع جنگ تحمیلی تا روز تهاجم سراسری دشمن و آخرین روزهای جنگ نقش مهم و تأثیر گذاری در دفاع مقدس ایفا کرد. خلبانان شجاع نیروی هوایی ارتش در بزنگاه‌ها و عملیات‌های مختلف حضور پیدا می کردند و عملکرد دشان موجب بالا رفتن قدرت عملکرد نظامی نیروهای رزمی می‌شد. با وجود حماسه‌های زیادی که خلبانان در مقاطع مختلف دفاع مقدس ثبت کرده‌اند، هنوز برخی از آنها در میان عموم مردم گمنام و ناشناخته مانده است. با مروری بر حماسه آفرینی پنج خلبان شهیددفاع مقدس می‌توان متوجه رشادت و کار بزرگ آنها در طول جنگ تحمیلی شد.

شهیدخالد حیدری

شهیدخالد حیدری در نخستین روز از شروع رسمی جنگ تحمیلی، هواپیمایش در جریان عملیات «انتقام» مورد اصابت موشک دشمن قرار گرفت و سقوط کرد. سال‌هاهیج خبری از پیکر شهید نبود و کسی اطلاعی از سرنوشت او نداشت تا اینکه پیکر شهید در سال ۱۳۹۱ در یک قبرستان در شهر کوت پیدا و طی مراسمی به ایران بازگردانده شد. پیکر شهید حیدری پس از مراسمی باشکوه به مهیاد منتقل شد و در زادگاهش آرام گرفت.

شهید حیدری زمانی با به جبهه گذاشت که دختری دو ماهه در خانه داشت. قطعاً رفتن و دل کندن از فرزند سخت‌ترین کار دنیا برای یک پدر است، اما شهید در ۳۱ شهریور نتوانست نسبت به آنچه در کشورش اتفاق می‌افتد، بی تفاوت باشد. او در نخستین روز جنگ تحمیلی لباس رزم بر تن کرد و به نبرد با دشمن متجاوز رفت.

همسر شهید خاطره رفتن پسر به جبهه را برای دخترشان چنین بیان می‌کند: «من و پدرت در خانه سر سفره غذا نشستیم بودیم که ناگهان خبر حمله عراقی‌ها به گوشش رسید. از پنجره اتاق بیرون را نگاه کرد و با عجله، مضطرب و وسایلش را برداشت. آن روز مرخصی بود، اما مرخصی‌اش را لغو کرد و راهی شد. آن زمان ما در پایگاه سوم شکاری نوزده همدان بودیم. من مخالفت کردم و از پدرت خواستم در کنارمان بماند، اما او با حرف‌هایش من را قانع کرد و گفت، من می‌روم شاید بر گشتنی نباشد، نزد مادرم برو، اینجا برایت امن نیست.»

عملیات چریکی هوایی «انتقام» ساعت ۱۴ روز ۳۱ شهریور ۵۹ به فاصله دو ساعت پس از حمله هوایی عراق به فرودگاه‌های کشور صورت گرفت. این عملیات با حمله به دو پایگاه هوایی عراق به منظور اثبات فعال بودن نیروی هوایی ایران انجام گرفت. خلبانان برای انجام این مأموریت حتی حکم هم نداشتند که مسئولیت این امر خطری را داوطلبانه بر عهده گرفتند.

با اینکه شهید خالد حیدری از خلبانان بر جسته

اهل تسنن بود، اما ارادت زیادی به اهل بیت به ویژه امام حسین (ع) و امام رضا (ع) داشت. دوستانش او را به صداقت و وطن پرستی می‌شناسند. هم‌زمانش تعریف می‌کنند که خالد در روز شهادت به همراه کابین جلولی خود شهید صالحی بر فراز آسمان به پرواز درآمدند و مأموریت‌شان بمباران پایگاه هوایی کوت در العماره مرکز استان میسان عراق بود. هواپیمای شهیدان خالد حیدری و صالحی برای اینکه رادار دشمن آنها را نشان ندهد، پایین می‌آید و با کابل‌های برق بر خورد و با سرعت بالا در رودخانه دجله سقوط می‌کند و به همراه هم‌رزمش محمد صالحی به شهادت می‌رسد.

شهیدحسین مقیمی

امیر سرلشکر خلبان شهیدحسین مقیمی، یکی از همان خلبانان شجاعی است که با تمام وجود در جبهه حضور یافت و در عملیات مهمی شرکت کرد. شهید مقیمی یک‌سال قبل از پیروزی انقلاب گواهینامه پرواز و نشان خلبانی را دریافت کرده و به مهارت‌های لازم در زمینه خلبانی رسیده بود.

حسین برای دست یافتن به مهارت‌های لازم با توجه به نمرات و نظر فرماندهان، برای تکمیل فن پروازی در پایگاه چهارم شکاری وحدتی (دزفول)، به یادگیری تخصصی فنون پرواز با جنگنده شکاری اف۵ مشغول شد. در حین یادگیری و آموزش‌ها بود که دشمن یعنی کشور را مورد تجاوز قرار داد. این لحظه‌ای بود که میهن ما او با حرف‌هایش من را قانع کرد و گفت، من می‌روم داشت را نشان می‌داد. بنابراین خیلی زود بر جرگه مدافعان از کشور پیوست و با پروازهایش اجازه پیشروی از دشمن را گرفت.

او به همراه دیگر خلبانان در اول مهر ۱۳۵۹ در عملیات کمان ۹۹ شرکت کرد و یک مدال افتخار در کارنامه خدمتی خود ثبت کرد. در همان هفته اول جنگ دشمن یعنی تا نزدیکی‌های دزفول و اندیشک رسیده بودند و باید جلوی پیشروی‌شان گرفته می‌شد. شهید مقیمی به همراه چند خلبان دیگر برای مقابله با ارتش دشمن، پرواز کرد و مأموریتش منهدم کردن نیروهای

پیاده و زرهی دشمن در محدوده غرب دزفول (دشت عباس) بود.

امیر سر تیپ خلبان عباس نژادی یکی از هم‌زمان شهید مقیمی درباره این عملیات می‌گوید: «با رسیدن به هدف، نیروهای پراکنده دشمن و کمی جلوتر، مقر تجمع آنها را دیدیم؛ به سرعت، مهمات جنگنده را مسلح کرده و به سمت هدف شیرجه رفتیم. در حین شیرجه، متوجه گلوله‌های ضد هوایی شدم که به طرف ما می‌آمد؛ بنابراین شهید مقیمی را مطلع کردم و در یک لحظه، دگمه شلیک مهمات را فشردم و تمامی راکت‌ها را بر تاپ کردم. در جریان خروج از شیرجه، در حالی که به هدف نگاه می‌کردم، شهید مقیمی به سمت هدف شیرجه رفت و در همین حین، هواپیمایش مورد اصابت قرار گرفت و در کنار هدف به شهادت رسید. دود قارچ سفید رنگ ناشی از سقوط جنگنده در کنار دود سیاه راکت‌ها به چشم می‌خورد، اما متأسفانه هیچ نشانی از خروج اضطراری وی دریافت نکردیم. چندین بار هم در رادیو صدایش زدم، اما جوابی نداد.»

حسین نشد تا چندین روز خبرهایی مبنی بر زنده‌بودن این خلبان شجاع به گوش می‌رسید، ولی خبرها قابل اعتنا و اتکا نبود. خانواده شهید تا مدت‌ها فکر می‌کردند که حسین به اسارت نیروهای دشمن درآمده، اما پس از بازگشت آزادگان به میهن، آنها گفتند نشانی از حسین در میان اسرا ندیده‌اند.

سرانجام پس از سال‌ها وقتی اثری از پیکر پاک شهید مقیمی به دست نیامد، قسمت‌هایی از هواپیمایش در محل شهادت پیدا شد و همین مهر تأیید را بر شهادت حسین زد. شهید به رغم جوانی در همان نخستین روزهای جنگ آسمانی شد تا نام و یادش برای همیشه در تاریخ ایران ماندگار شود.

شهیدحسن طالب‌مهر

شهید حسن طالب‌مهر از نخستین شهدای نیروی هوایی در جریان عملیات الی بیت‌المقدس برای آزادسازی مکه بود. شهید به همراه چند خلبان دیگر برای مقابله با ارتش دشمن، پرواز کرد و مأموریتش منهدم کردن نیروهای

شهیدحسین مقیمی

شهیدزارع نعمتی

شهیدطالب‌مهر (سمت چپ)

شهیدخالد حیدری

شهیدعباس اکبری

درد

حسین شریفی یکی از یستگان شهیداکبری در بیسان خاطره‌ای از شهید می‌گوید: عزم واراده عباس عجیب محکم بود. به خاطر لیاقت و استعداد فراوانش، برای یادگیری دوره‌های خلبانی به کشور امریکا اعزام شد و بعد به انگلستان رفت. می‌گفتند از دانشجویهای ممتاز آنجا بوده است

و پس از دریافت دیپلم به استخدام نیروی هوایی در آمد. شهید طالب‌مهر پس از فراگیری زبان انگلیسی و پروازهای مقدماتی برای تکمیل دوره پرواز به خارج کشور اعزام شد. با گذراندن دوره پیشرفته پرواز با جت مافوق صوت، شهید موفق به دریافت نشان خلبانی شد و به ایران بازگشت و به جمع خلبانان اف ۴ در پایگاه ششم شکاری پیوست. با شروع جنگ تحمیلی و حمله سراسری ارتش بعث، این شهید همانند دیگر خلبانان به دفاع از کشور پرداخت.

حضور مؤثر او در جبهه‌های جنگ از خرداد سال ۱۳۶۰ و با انتقال به پایگاه ششم شکاری آغاز شد. عیش، مهارت و شجاعت او در پرواز و هجوم علیه دشمن وصف‌ناپذیر بود. شهید طالب‌مهر در عملیات شکست حصر آبادان، فتح‌المبین و الی بیت‌المقدس به عنوان خلبان شکاری تانکتیکی فعالیت شایان توجهی داشت و به نشان درجه ۲ فتح نائل گردید و نامش به عنوان خلبان شاخص نیروی هوایی ثبت شد.

«شیخ ۲» یکی از عملیات نیروی هوایی در راستای تحقق پیروزی در عملیات الی بیت‌المقدس بود که نهایتاً منجر به آزادسازی خرمشهر در سوم خرداد ۱۳۶۱ شد.قرار بر این شد این عملیات به صورت هشت فروندی انجام شود. مأموریت مذکور در بامداد ۱۶ اردیبهشت ۱۳۶۱ از ستاد عملیات جنوب به پایگاه ششم شکاری جهت اجرا واگذار شد. هشت فروند جنگنده به خلبانی ۱۶ نفر از برجسته ترین خلبانان با هدف سرنگونی مراکز تجمع نیروهای دشمن، ساعت شش بامداد پایگاه هوایی بوشهر را به لیدری سرهنگ دوم خلبان فرج‌الله برات‌پور ترک کردند. فانتوم‌ها با قدرت، آسمان را شکافته و مسیر پروازی طرح شده را برابر توجیه نقشه پروازی طی کردند و برآی ماهرنگی‌های اولیه در نزدیکی فرودگاه اهواز هواپیمای اف ۱۴ جهت اسکور به دسته پروازی ملحق شد.

پس از رسیدن به حوالی پایگاه چهارم به سمت منطقه «فکه» تغییر سمت داده و پس از گرفتن آرایش رزمی پروازی لازم در یک روزیابوای هوایی در آسمان «چنان» ناگهان مرکب آئینین شماره ۳۲ دسته دوم مورد اصابت موشک هوا به هوای جنگنده میراز دشمن قرار گرفت. به‌طوری‌که زنه‌ایه‌های آتش از ناحیه دم پرندمشعلور شد. علی‌امجدیان و حسن طالب‌مهر برای ایکنی حمله لاشه هواپیمایشان به دست دشمن نیفتد سمت داخل کشور را پیش گرفتند.

هر دو خلبان با توجه به از بین رفتن مقدار زیادی از سطوح کنترل دم و همچنین نداشتن فشار هیدرولیک، با تمام قدرت سعی داشتند جنگنده را در حالت پروازی نگه دارند. با تلاش و همت ستودنی هر دو خلبان، جنگنده فانتوم به نخستین نقطه نشانه زمینی سس‌زمین‌های تحت کنترل نیروهای خودی که همان «چنان» بود، می‌رسد. گرامی سوزان شعله‌هاینک کابین عقب را کاملاً آماج ضربات خود قرار داده بسود و ماندن در هواپیما دیگر به صلاح نبود. در لحظه‌ای هر دو خلبان تصمیم به خروج اضطراری از جنگنده گرفتند. سرانجام سس‌روان خلبان شهیدحسن طالب‌مهر و ستوان یکم خلبان شهیدعلی امجدیان هواپیمای خود را ترک کردند و هر دو با گلوله‌های پدافند زمین به هوای دشمن به شهادت رسیدند.

شهید محمد زارع نعمتی

خلبان شهید محمد زارعنعمتی دهم تیر ۱۳۳۰ در شهر ساوه متولد شد. از همان دوران کودکی بسیار به پرواز و آسمان علاقه داشت و به همین دلیل هم پس از اتمام تحصیلات متوسطه در سال ۱۳۴۹ وارد نیروی هوایی ارتش شد.

مقاماتی خلبانی در ایران، برای گذراندن دوره تکمیلی خلبانی در سال ۱۳۵۰ به کشور امریکا اعزام شد. ابتدا آموزش پیشرفته زبان انگلیسی را در پایگاه هوایی «لک‌لند» واقع در شهر «سان آن تینو ایالت تگزاس» گذارند و سپس

برای فراگیری علوم هوانوردی به دانشگاه پرواز «کلمبوس» واقع در ایالت آریزونا رفت.

او با موفقیت تمام این دوره‌ها را طی کرد و اولین پرواز سولو را با هواپیمای جت آموزشی «تی ۳۸» انجام داد. محمد پس از طی دوره پیشرفته پرواز در سال ۵۲ به ایران باز می‌گردد و به عنوان خلبان اف ۵ انتخاب می‌شود. با توجه به توانایی بالای پروازی در کمتر از دو سال به عنوان معلم خلبان اف ۵ انتخاب می‌شود و در پایگاه شکاری دزفول مشغول خدمت شد.

صبح روز ۲۷ شهریور ۱۳۵۹ خبر می‌رسد نیروهای متجاوز بعثی به مهران حمله کرده‌اند. بلافاصله دو فروند جنگنده اف۵ به لیدری سروان محمد زارع نعمتی و شماره دو ستوان یکم بیژن هارونی جهت بمباران دشمن به پرواز درآمده و با رسیدن روی شهر مهران بمباران نیروهای بعثی انجام می‌شود، ولی هواپیمای زارع نعمتی هدف قرار می‌گیرد و شماره دو تأیید می‌کند که هواپیما با سر به زمین برخورد کرده و خلبان موفق به خروج نشده است. ولی محمد مروج شده و به صورت Impact eject به بیرون پرتاب شده بود. در این حالت اگر چه پیکر خلبان در ظاهر سالم بود، اما از درون کاملاً متلاشی شده بود.

تا پس از آزادی شهید لشکری از اسارت رژیم بعث، محمد جزو خلبانان مفقودالاث‌ر جنگ بود که پس از گواهی شهیدلشکری مبنی بر شهادت سرلشکر خلبان محمد زارع نعمتی و تقاضای رسیدگی ایران از دولت عراق، آنها اعلام می‌کنند پیکر پاک و مطهر این شهید گرامی در قبرستان العماره دفن شده است. مدتی بعد با حضور نماینده ایران پیکر پاک وی تحویل خانواده‌اش شد.

شهیدعباس اکبری

خلبان شهیدعباس اکبری در نخستین روز از مهر ۱۳۳۲ در روستای ابرجس در کپک قم چشم به جهان گشود. دوران ابتدایی و دبیرستان خود را تاخذ دیپلم در زادگاهش گذراند و پس از اخذ دیپلم به خاطر علاقه بسیاری که به پرواز داشت در سال ۱۳۵۱ وارد نیروی هوایی ارتش شد. او باورده به نیروی هوایی ارتش دوره‌های آموزش‌های یادگانی، دروس عمومی، آکادمی پرواز و پرواز با هواپیمای یونازا را با موفقیت گذراند و برای طی دوره‌های تکمیلی پرواز به امریکا اعزام شد. شهید اکبری دوره‌های پیشرفته در امریکا را همانند دوره‌های مقدماتی با موفقیت گذراند. او در امریکا در دوره‌های آکادمی تکمیلی پرواز و پرواز با هواپیمای تی ۴۱، تی ۳۷ و تی ۳۲۸ با ۳۲۰ ساعت پرواز با نمرات بالا فارغ‌التحصیل شدو با دریافت نشان یاوینگ خلبانی در سال ۱۳۵۴ با درجه ستوان دومی به کشور بازگشت.

حسین شریفی یکی از بستگان شهید اکبری در خاطر‌های از شهید اکبری می‌گوید: «عزم و اراده عباس، عجیب محکم بود. به خاطر لیاقت و استعداد فراوانش، برای یادگیری دوره‌های خلبانی به کشور امریکا اعزام شد و بعد به انگلستان رفت. می‌گفتند از دانشجویهای ممتاز آنجا بوده و امریکایی‌ها بیشترین ارتفاع پروازشان با اف ۳۵،۴ هزار بار با موفقیتی از عباس امتحان گرفته بودند، عباس تا ارتفاع ۵ هزار ۵۰۰ بار پرواز کرده بود. همان موقع نرزال حیرت‌زده امریکایی گفته بود، به ایرانی علم بده، بین چطور عمل می‌کنه!»

او پس از بازگشت به کشورمان به پایگاه ششم شکاری بوشهر اعزام شد تا آموزش‌های مربوط به جنگنده فانتوم را سپری کند. آموزش‌های تکمیلی را که با موفقیت طی کرد به گردان ۳۲ شکاری پایگاه سوم همدان رفت تا به عنوان افسر کنترل اسلحه راه‌آدار هواپیما مشغول خدمت شود. عباس با آغاز جنگ تحمیلی همچون سایر هم‌زمانش با جنگنده خود پروازهای بسیاری را علیه مواضع دشمن یعنی انجام می‌داد و توانست با بمباران نیروهای زمینی دشمن، پوشش هوایی مناطق غرب و جنوب غرب و همچنین انجام خطرناک‌ترین پروازها توان دشمن یعنی رانابود کند تا نامش به‌عنوان یکی از خطریدرترین خلبانان نیروی هوایی ارتش به ثبت برسد.

امیر سرلشکر خلبان شهیدعباس اکبری سرانجام و با انجام تعداد بسیاری سورتی پرواز در آخرین مأموریت خود در ۲۸ تیر ۱۳۶۷ در عملیات مرصاد و در هنگام بازگشت از بمباران تأسیسات مهم شهر کرکوک از سوی گلوله‌های ضد هوایی ارتش بعث مورد هدف قرار گرفت و به فیض شهادت نائل آمد. بسیاری تصور می‌کردند که او در دوران دفاع مقدس به اسارت درآمده است، اما پیکرش پس از ۱۴ سال یعنی ۳۰ تیر ۱۳۸۱ به میهن بازگشت و در دامن کشورمان آرام گرفت. بدین ترتیب او آخرین خلبان شهید نیروی هوایی ارتش در دفاع مقدس نام گرفت و در تاریخ کشورمان جاودانی شد.

		۴			۷	۵
		۲		۷		۶
		۳		۹		
			۴			
۵			۳			
۸					۲	۱
	۲		۳		۸	۱
	۱		۶			۷
۹	۶		۱			